

סימנא בגוייהו, לאו למימרא, דלא איירא מתניתין אלא בשאין בו סימן, דעל כרחק איירא גם ביש בו סימן, דאוסרת ליגע בו מפני שגורם להטריח הבעלים לרדוף אחריה, וליתן סימניה, אלא היכא דלית בהו סימן איכא טעמא רבתא שגורם שיאבדו הבעלים ממנו.

(יז) **תוס' ד"ה ואם נטל, בתוה"ד**, היכא דהגביה הוי מחויב וכו'. הקשה **החכמת מנוח**, לענין מה מחויב בשמירתה, הא לא מצי להחזירה לבעלים כיון דאינו יודע מי הם, דהא אין כאן אפילו סימן מקום. ותירץ, דמכל מקום כיון שבאיסור בא לידו אינו רשאי ליטלם לעצמו, ויהיו מונחים בידו עד שיבוא אליהו. או שמא הבעל תלמיד חכם ויכירם בטביעות עין, או יביא עדים שיכירום בטביעות עין.

(יח) **בא"ד, בסוה"ד**, אי נמי התם לדעת הונח שם וכו'. **והרא"ש** (סימן ח) כתב, דבעי לתרוייהו שיהא ודאי הינוח ומקום המשתמר. וכתב **הפלפולא חריפתא** (אות ט), דמשמע דתוס' פליגי עליה.

(יט) **מתני'**, **מחציו ולפנים של בעל הבית**. כתב **התוס' יו"ט** (פ"ב מ"ג), דלאו מטעם דקונה לו חצירו הוא, דאם כן אפילו מחציו ולחוץ יהא שלו, אלא תלינן דהוא שלו, וכדכתב **הרמב"ם** (פט"ז מאבדה ה"ט), דאיירי דטוען בעל הבית שהממון שלו, או שהיה יורש שאנו טוענים לו שמא של אביו הן, אבל אם הודה דהם מציאה, הרי הן של מוצא.

(כ) **רש"י ד"ה מחציו ולחוץ, בסוה"ד**, דשתיך טפי. כתב **המהרש"ל**, דאינו דומה לשתיך דגל וכוותל ישן, דהתם הוא שתיך כל כך עד שנתלה באמוריים כדאיתא בגמ', ושתיך דהכא אינו מימיה ימימה דהא איירי בכוותל חדש, אלא דשתיך מזמן רב עד שנתיאש. ולפירוש **הרא"ש** דפירש (סימן ט), דכוותל חדש היינו שידוע שאבותיו של אותו שהוא עתה שלו בנאוהו, ולא יצא מרשותם מעולם, אלא הוא ואבותיו היו דרים בו מעולם, אתי שפיר טפי.

דף כו ע"א

(א) **רש"י ד"ה דשתיך**, העלו חלודה. **והרמב"ם** (בפירוש המשנה ובפט"ז מגזילה ה"ז) פירש, שמצא אותן מטה מטה כדרך כל המטמונות הישנות. וכתב **בהגהות הגר"א** (כאן ובשו"ע סימן ר"ס סק"א) דגרס בגמ' "דשתית" כלומר למטה אצל היסוד, ולכך לא הזכיר חלודה. וכתב **הדרישה**, דשתית מלשון "אבן שתיה". **והשולחן ערוך** (סימן ר"ס ס"א) כתב, דדוקא שהעלה חלודה, ושימצאנה מטה מטה. והקשה **הש"ך** (סק"ב), תרווייהו למה לי. וכתב, דאפשר דהסתפק בפירוש הגמ' ופסק דבעי לתרוייהו לחומרא. עוד כתב, דמדברי הטור נראה דתרוייהו אמת לדינא, וסגי בחד מינייהו.

(ב) **תוס' ד"ה דשתיך, בתוה"ד**, ויש לומר וכו'. **וההגהות אשר"י** (סימן ט) בשם **הראב"ה** תירץ, דלפיכך לא זכה במטמון כשקנה החצר, כיון דלא העלה אז על ליבו לקנותו, וגם המוכר לא נתכוון למכור. וכן הביא **המרדכי** (רמז רנ"ח). ובשם **רבינו ברוך** תירץ (ברמז רנט), דלא אמרינן חצרו של אדם קונה שלא מדעתו אלא בהפקר גמור, ולא באבדה, אפילו אי איכא יאוש, כיון דאילו ידע לא היה מפקירה. **והרא"ש** (סימן ט) תירץ עוד, דמה שנשאר מן האמוריים לא היה לאותו שנפל הקרקע בחלקו, אלא היה מתחלק לכל ישראל, מיהו כיון שדר שם הרי הוא כאבוד מכל ישראל, ואין חצרו קונה לו כיון דבאיסורא אתי לידיה. **והרמב"ם** (פט"ז מגזילה ה"ח) כתב, דאינו קונה מפני שאבודה ממנו ומכל אדם, וקל וחומר, מה אבדה אמרה תורה "אשר תאבד ממנו ומצאת", מי שאבודה ממנו ומצויה לכל אדם יצאה זו שנפלה לים שאבודה ממנו ומכל אדם. קל וחומר למטמון קדמון, שלא היה שלו מעולם ואבוד ממנו ומכל אדם

דקיימא לן דמנין הוי סימן, אמאי צריך שיאמר דעשויים כמגדלים, הא במנין לחודיה סגי. לכך פירש **הרמב"ן**, דהכי פירשו, "משום מאי מכריז", בשלמא לר' חנינא דבעי כעין ג' מלכים והא דעשויים כמגדלים הוי סימן גמור, משום הכי מכריז, שהאובד יאמר סימן זה, ולכך דוקא ג', דבב' אין סימן דאין זה כמגדל, אבל לר' יוחנן דאמר דלא בעי זה על גב זה, הא ודאי לאו סימן הוא דאתרמוי אתרמי, ואם כן "משום מאי מכריז", כלומר, איזה סימן יתן האובד שיצטרך זה להכריז בעבורו, וודאי מנין, ואם כן מאי אריא ג' אפילו ב' נמי הוי מנין וסימן. ומשני, "דטבעי מכריז", ומשום הכי לא הוי מנין סימן בפחות מג'. נולכאורה היה אפשר לתרץ כונת רש"י דמגדלים לחוד נמי הוי סימן, אלא דמשני דהא דתני במתניתין ג' מטבעות, איירי בגונא דהכריז טבעא, דבהאי גונא בעי דוקא ג', אבל בגונא דהכריז סתם סגי בסימן דמגדלים].

(יב) **גמ', מאי מכריז מנין, ופירש רש"י ד"ה ופרכינן**, כך וכך מטבעות מצאתי וזה בא ונותן סימן זו על גב זו מצאתם. והקשה **הפני יהושע**, בתרי מיה סימן יתן, הא פשיטא שמצאן זו על גב זו דאם לא כן לא היה מכריז, ובשלמא בג' יש סימן אם מצאם זו על גב זו כמגדלים דר' יוחנן או כמגדלים דר' חנינא, ואפילו לר' חנינא דאינו מכריז אלא כשמצאן בענין אחד, מכל מקום שייך סימן למאי דפשטינן בסמוך דכסולם נמי הוי כמגדלין, אם כן יתן סימן באיזה דרך מצאן, אבל בב' לא שייך סימן. ותירץ, דיתן סימן אם היו מטבעות שוות כמגדלים דר' יוחנן, או שהיה כעין ב' מלכים כמגדלים דר' חנינא, ולכך לא קשיא לגמ' אלא לר' יוחנן, דלר' חנינא ודאי לא שייך שום סימן דמגדלים בב'.

דף כה ע"ב

(יג) **תוס' ד"ה כאבני, מכאן** אומר רבינו תם וכו'. וכן הביא **השיטה מקובצת** בשמו, וביאר, דאי לאו הכי קשה היאך נותן סימן בעבודה זרה הא אמרינן **בסנהדרין** (סג:) דאין נותנים סימן בעבודה זרה אלא בהנהו דכתיב באורייתא.

(יד) **גמ', דלמא אפוקי אפקיה וכו'**. הקשה **הרשב"א**, אם כן בכל אבידות נחוש למכירה ולא נחזיר לעולם בסימנים. ותירץ, דהכא כיון דאמר דאיבד מטבע ששמו כתוב עליה, ודאי אמת הוא, נכדכתבו **התוס'** **לעיל** (כב:) **בד"ה אין**, אלא איכא למיחש שמא כתב שמו על אחרות והוציא את זו ומאחר נפלה, והוא אבד אחרת כיוצא בה, הלכך הוי דבר שאין בו סימן דהא יש הרבה מטבעות כאלו.

(טו) **גמ', המוצא סלע בשוק וכו'**. כתב **הב"ח** (בהגה"ה על הרא"ש ס"ח), דהאי שוק לא מיירי ברבים מצויים שם, דאם כן אפילו יש בו סימן איאוש מיאש ביה לכולי עלמא ברוב עכו"ם, ולר' שמעון בן אלעזר אפילו ברוב ישראל, וכן כתב **הפלפולא חריפתא** (אות נ).

(טז) **גמ', איכא למימר דמעלמא וכו'**. כתב **הרשב"א**, דלפי מסקנת הגמרא לא אמרינן דספק הינוח לא יטול אלא כשאין בו סימן, אבל כשיש בו סימן יטול ויכריז, דהיינו אבידה שחייבה תורה להזיקק לה. וכן כתב **הרמב"ן**, אלא שכתב, דדוקא במקום שאין משתמר לגמרי אבל ממקום המשתמר, לא יטול, כדכתבו **התוס' בד"ה אחר. והרמב"ם** (פט"ז מגזילה ה"א) כתב, דבין במקום המשתמר קצת, בין משתמר לגמרי ובין יש בו סימן בין אין בו סימן, בכלם בודאי הינוח או ספק הינוח לא יטול, ואם נטל אם יש בו סימן יכריז, ואם אין בו סימן זכה לעצמו. וביאר **המגיד משנה**, דהרמב"ם גרס בגמ' "אלא איכא למימר דמעלמא וכו'" והגמ' חזרה ממה שאמרה מתחילה דדוקא שאין בהם סימן. **והכסף משנה** כתב, דסבר הרמב"ם, דהא דקאמר גבי מצא אחר הגפה וכו' לית למרייהו

לא ידע שנאבד ממנו. וצריך לומר, דסבר ר' נחמן כרבא דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, וכיון דלכי ידע ודאי יתייאש הוי של מוצא. ובהא פליג ריש לקיש עליה, ולא ניחא ליה לאוקמיה בישראל.

(ט) גמ', לא אמרינן אלא דלית ביה שוה פרוטה וכו'. הקשה המחנה אפרים (גזילה סימן א), דלכאורה היה נראה, דהא דאין חיוב השבה בפחות משה פרוטה, היינו מטעם דמחיל כדמשמע בסנהדרין (נז.) גבי דין גזילה דפחות משה פרוטה, ואם כן הכא אמאי פטור הא לא ידע דמחיל, ובבבא קמא (קג.) במתניתין דמחיל לו חוץ מפחות משה פרוטה בקרן אין צריך להוליכו אחריו למדי, פירש רש"י בד"ה עבור (קג:), דיניחנו אצלו עד שיבואו הבעלים ויטלו את שלו, משמע, דאפילו פחות משה פרוטה כל דלא ידעו הבעלים הרי הוא שלהם במקום שהוא. לכך כתב, דהא דאין חיוב השבה בפחות משה פרוטה היינו משום דחשבינן לה כאלו מונחת בקרקע, ויאוש דבתר הכי מהני לזכותה למוצאה.

(י) תוס' ד"ה שנפל, בתוה"ד, ומיירי ששניהם בקשו. כתב הש"ך (סימן רסב סק"ד), דדוקא לר' נחמן דלא סבירא ליה אימור שותפי נינהו בעינן ראה שבקשוה, וכן לרבא דסבר יאוש שלא מדעת הוי יאוש. אבל לדידן דקיימא לן יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, אף שלא ראה אותם מבקשים, ונטלה אחר ששהה כדי שיוכל למשמש בכיסו, לא מייאש, דאימור שותפי נינהו ומחיל חלקו ולכך לא ביקש מיד. והפני יהושע כתב, דאין סברא לומר כן, דכיון דלא ביקשו חיישינן לרובא דעלמא.

(יא) בא"ד, בתוה"ד, ואינו מתיאש לעולם שמחשב יחזירנה לי כשאביישנו. והתוס' הרא"ש כתב, דמחשב שיתפוס משל חבירו. ועוד פירש, דאיירי בסלע צרורה שיש בה סימן, דודאי אינו מתיאש ממנה.

(יב) בא"ד, בתוה"ד, ומה שפירש רש"י מטעם יאוש וכו'. כונת התוס', דלפירושם אתי שפיר אף אליבא דרבא דלא יתייאש לעולם, דבכל זמן יכול שוב לביישו ברבים. מה שאין כן לפירוש רש"י דמשביעו, אחר שהשביעו פעם אחת שוב אין יכול להשביעו.

(יג) בא"ד, שם. והשיטה מקובצת כתב, דכונת רש"י דאתי אף כאביי, ולרווחא דמילתא נקט הכי, לאוקמיה אליבא דהלכתא.

(יד) בא"ד, בתוה"ד, ומיהו יש לומר דטוען ברי וכו'. כתב הש"ך (סימן ע"ה סק"ג), דנראה מדבריהם, דאדם הטוען על חבירו שנגנבו, יכול להשביעו, דחשיב טענת ברי. ומיהו מה שכתבו כן בדעת רש"י אינו מוכרח, דאפשר דכונת רש"י דהוא לא מייאש דסבור דיוכל להשביעו, אבל באמת אין הדין כן. וכן כתב בעל התרומות (שער ל"ו ח"ג).

(טו) גמ', איכא דאמרי אפילו לית בה אלא ב' פרוטות וכו'. כתב הרשב"א, דדוקא ב' פרוטות, אבל פחות מיכן לא, דלא תלינן דשנים מחלו לאחד, דכולי האי לא חיישינן. וכן כתב הטור (סימן רס"ב ס"ג). והב"ח כתב, דלא חיישינן, משום דכיון דלא שמעינן להו דמחלי, אלא אמדינן דעתייהו דכיון דשותפין נינהו ולא קפדי אהדי דלמא אחלי למנתיה לחבריה, אם כן מסתמא אחליה בשוה לתרוייהו, דתרוייהו שותפין ידיה הוו ולא עדיף חד מחבריה.

(טז) גמ', ולאחר יאוש נתכון לגזולה. כתב הריטב"א (המיוחס), דנקט לאחר יאוש, משום דאם קודם יאוש נתכון לגזולה עובר משום "לא תגזול". וכתב המלוא הרועים, דמכתב רש"י בד"ה עובר משום, דלא תגזול לא שייך אלא בשעת נטילה, לכאורה משמע, דאפילו קודם יאוש נתכון לגזולה אינו עובר משום "לא תגזול". וצריך לומר דנקט לאחר יאוש, משום דאם קודם יאוש נתכון לגזולה עובר משום "לא תוכל להתעלם".

(יז) רש"י ד"ה ראה סלע, ולא גרסינן משנים. כתב הרשב"א, דלפי גירסת

שלא זכה בו. וכתב הראב"ד, דהווי קל וחומר שיש עליו תשובה, דאבידה שבים למי יזכה הים, אבל אבידה שבגל תזכה הגל לבעליו, וכן כותל ישן. לכך פירש, דאינו קונה לפי שאינה חצר המשתמרת, וצריך שיהא בעליו בצידי ויאמר תזכה לי חצרי. וכתב המהרש"ל, דמהא דתוס' לא תירצו כרא"ש והראב"ד, מוכח דסברי, דלא שייך למימר גבי חצר יאוש שלא מדעת ובאיסורא אתי לידיה, אלא גבי אדם.

(ג) גמ', ואמאי ליזיל בתר בתרא. הקשה הפני יהושע, דלמא איירי בדשתיך, ובדאי אינו של השוכר האחרון, אלא של בעל הבית מימים קדמונים, ואף דאין בעל הבית מתיאש מחפציו אף לימים רבים, כדכתבו התוס' בד"ה בכותל, היינו היכא שדר בביתו, אבל הכא שהשכירו לאחרים מסתמא כבר ביקש באותו שעה שיצא מהבית, ונתייאש. וכתב, דאפשר דמהאי טעמא כתבו התוס', דאיירי שבעל הבית דר עמון ובעל הבית הוא הבתרא, ולכך אפילו איירי בדשתיך לא מייאש.

(ד) גמ', שמע מינה הלכה כר' שמעון בן אלעזר. הקשה הפורת יוסף, הא כתבו התוס' לעיל (כד.) ד"ה אם תמצו לומר, דמתניתין דקתני ואלו שחייב להכריז, ומשמע דאפילו ברשות הרבים חייב, הוי סתם כרבנן, אם כן מאי קאמר שמע מינה הלכה כר' שמעון מדסתם תנא כותיה, הא איכא נמי סתמא כרבנן. ותירץ, דהוכחת הגמ' דבר קפרא דאוקמיה בג' ישראל, ולא מוקי לה בג' כנענים, סבר דהלכה כר' שמעון. מיהו לפי הגירסא "ג' בני אדם" עדיין קשה.

(ה) תוס' ד"ה וניזיל בתר בתרא, דהיינו בעל הבית וכו'. כתב המהר"ם, דלא ניחא לתוס' לפרש כפירוש רש"י בד"ה הכא נמי, דהיינו השוכר האחרון, משום דקשיא להו דאיהו נמי מחפש ומכבד כשיוצא. ועוד, דלפירוש רש"י לא יתיישב הא דמשני בסמוך כגון שעשאו פונדק לג' כותים, דבכותי אחד כשהוא השוכר האחרון סגי, כדכתב רש"י בד"ה שלשה, אבל לפירוש התוס' אתי שפיר, דבתרא הוא הבעל הבית ודר עמיהם בבית, ולכך צריך ג' דאין רוב פחות מג' והוי רוב כותים.

(ו) תוס' ד"ה עשויים להתכבד, בסוה"ד, אפילו עצם בכעדה. הקשה הפורת יוסף, הא עצמות אינם מטמאים. וכתב הרש"ש, דצריך לומר בשר. והמגיה על הרע"ב בבבא קמא (פ"ז מ"ז) הגיה, עצם שיש עליו כעדה מהשרץ. והשבלי לקט (שם) כתב, דבדוקא נקטו "עצם", דהא גבי הלכות חמץ אמרינן דאמצעה של חצר אין צריכה בדיקה לפי שהעופות יאכלוהו שם, ואם כן קשה אמאי בעינן לטעמא דעשוין להתכבד, הא העופות יאכלוהו. לכך פירשו שבודקין מעצמות, דאין העופות אוכלים העצמות. ומה שהקשו מהא דעצמות טהורין, יש לומר דמשכחת לה שפיר דעצמות טמאין אפילו בלא בשר כלל, וכגון שיש בה להעלות ארוכה, כדכתב הרמב"ם (פ"ד משאר אבות הטומאות ה"ט).

(ז) תוס' ד"ה לג' עובדי כוכבים, בפחות מג' לא מקרי רוב וכו'. כתב המהרש"א, דאף דב' כותים נמי הוו רוב לגבי בעל הבית לחודיה. מכל מקום, כיון דעיקר דירתם אין כאן אלא לינה אחת או שנים, לית לן למיתלי דנפל מהם, כיון דבעל הבית דר בקביעות יותר. והא דלא אוקמה במשכירו ודר עם ב' כותים בקביעות, משום דבהא פשיטא דתלינן ברוב כותים. ועוד, דמילתא דלא שכיחא הוא שיהא ישראל דר עם כותים. וכן כתבו הבית יוסף והדרכי משה (סימן ר"ס ס"ב) דלתוס' בעי שיהא ג' גויים. והדרישה (סימן ר"ס ס"ב) כתב, דכונת התוס' שיש ג' עם הבעל הבית.

דף כו ע"ב

(ח) גמ', מכדי איניש אחרינא לא הוי בהדאי וכו'. ולכאורה קשה דלמא

לבוא מיד, קודם שיערבם התגר בפירותיו). מכל מקום כיון שמצאן התגר קודם שעירב הפירות, ואז לא היו ראויים ליאוש, הוי יאוש שלא מדעת, וחייב להחזיר. והרא"ש (סימן י"א) כתב, שאם מצאן התגר הן שלו, אם שהה בעל המעות בכדי שיוכל התגר לערב עם פירותיו. וכתב הדרישה, דאף דמשמע מלשוננו דתלה בביתא בעל הבית, ואם יבוא אחר זמן הראוי להתיאש, אין התגר חייב להחזיר אף אם מצאן קודם. מכל מקום צריך לומר דכוונתו כתוס', ואיירי דשהה התגר קודם שמצאן.

(ג) רש"י ד"ה סתם, בתוה"ד, שלא נעשית אלא בידי אדם וכו'. הקשו התוס' הרא"ש ותוס' רבינו פרץ, דמשום דעשויה בידי אדם אינה ראייה שיש לה תובעים, דדילמא כשאבדה ממנו אפקרה ואיאושי אייאש מינה, ואפילו הכי אמר רחמנא דליהדר, והיכי ממעטינן מינה דבר אחר שעשוי בידי אדם כשמלה ואייאש. לכך פירשו כתוס' בד"ה מה שמלה. והריטב"א (החדשים) הביא פירוש מהתוספתא (פ"ב ה"א), דיש לה תובעין היינו שיש בה שוה פרוטה, ואף דבגמ' יליף לה מ"אשר תאבד", אפשר דא"שמלה" דכתיב ברישא דקרא סמיק. אי נמי, סבירא להו דסימנין עיקר, ותובעין כדי נסבה, אבל למאן דלית ליה ההיא דרישא, נפיק ליה מ"שמלה".

(ד) בא"ד, שם. ורש"י בבבא קמא (סו). בד"ה מוצא כתב, דיליף דיאוש קונה מקרא ד"אשר תאבד" וכו'. וכן הביאו התוס' כאן בסוד"ה מה שמלה מהירושלמי. והקשה הרמב"ן, היאך יליף מהאי קרא, הא התם רחמנא שרייא, והוי הפקר, ואינו מדין יאוש. נולכאורה יש לומר, דרש"י לשיטתו דסבר דכל יאוש הוי הפקר, כדכתב הקצות החושן (סימן שס"א סק"א). והתוס' דנראה מדבריהם דלא ניחא להו בדברי הירושלמי, אזלו לשיטתייהו בתוס' בבא קמא (סו). בד"ה הכא, דסברי דיאוש אינו הפקר.

(ה) רש"י ד"ה אפקורי מפקר להו, למי שטרח בו. הקשה הרש"ש, הא קיימא לן לקמן (ל): דאינו הפקר עד שיפקיר לכל. ותירץ, דצריך לומר דלשון הפקר לאו דוקא, והכוונה מתנה או מחילה. עוד תירץ, דכיון דמפקיר לכל מי שטרח, הוי ליה כהפקר לכל.

(ו) תוס' ד"ה בעדי אוכף, אי סימנין לאו דאורייתא. ביאר המהרש"א, דאי סימנים דאורייתא לא איצטריך לרבוויי עדי אוכף דליכא לאשכוחי עדים בלא סימנים, כדכתבו התוס' בד"ה מה שמלה. והחכמת מנוח ביאר, דאי סימנים דאורייתא אין צריך קרא לעדים דכל שכן הוא.

(ז) תוס' ד"ה לגיות, בסוה"ד, אף על פי שאין בו שוה פרוטה וכו'. וכן כתב הרשב"א. וביאר, דאשמועינן דחייב להתעסק בשבח אבידה ולגזו זנבו כדי שידגל ויחזור ויגזו. וכתב הריטב"א (החדשים), דאינו נכון, אלא אשמועינן דאף שאינו שוה פרוטה חייב להחזיר, כיון דעיקר האבידה שוה פרוטה. וכן משמע ברש"י ד"ה לגיות. עוד פירש, דאף לגיוה שיש בה שוה פרוטה בעי קרא, דסלקא דעתך דאפקורי מפקיר לה לגביה כיון דטרח בגיותו, קא משמע לן. וכן כתב הרמב"ם (פי"ד מגזילה ה"א), שחייב להחזיר הגיוה, אף על פי שהוא דבר מועט. והלבוש (עיר שושן סימן רס"ז ס"ז) מיייתי לתרווייהו, דילפינן מחמור דכיון שהיה בכלל השבה עם השור, אף על פי שגזוה לא פקע ממנה מצות השבה, לפיכך כל זמן שהאבידה אצלו לא סגי שיטפל בה שלא תפסיד, אלא צריך אפילו להשביחה במה שדרכה כן. והקשה הסמ"ע (סק"ח), הא כיון דהרמב"ם ותוס' פליגי, איך למד את שניהם.

(ח) גמ', אלא פרוטה שהוקרה והוזלה וחזרה וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, דהא רבא סבירא ליה דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, והכא בשעה שהזול מתייאשים הבעלים, דהמוצא בשעת הזול יחזיק לעצמו, ואף על גב דלא ידע שנשאר מונח עד שעת הזול, ודלמא כבר נמצא בעת

רש"י צריך לגרוס "אמר רבה", דהא רבא סבירא ליה דיאוש שלא מדעת הוי יאוש, ואפילו נטלה לפני יאוש הרי היא שלו, ואי אפשר לו לעבור עליה. וכתב, דמסתבר יותר לגרוס "רבא", משום דאיתמר בתר אידך דאמר רבא, וגרסינן נפלה משנים, והיינו דרב נחמן דלעיל, דכיון דליכא אלא שנים הך דנפל מיניה לא מייאש, ואפילו רבא מודה דהוי כדבר שיש בו סימן. והריטב"א (החדשים) כתב, דאף לגירסת רש"י שפיר גרסינן "רבא", ואיירי בסלע בכיס דיש סימן בכיס, ומודה רבא, וכן כתב הרמב"ן. מיהו מרש"י בד"ה נטלה משמע, דאיירי דאין בו סימן, ולפירושו צריך לומר דגרס "רבה".

(יח) תוס' ד"ה מתנה, בתוה"ד, ויש לומר וכו'. והתוס' הרא"ש, תוס' שאנץ והריטב"א כתבו, דאף עשה ד"השב תשיבם" לא תיקן, כיון דהמתין עד אחר יאוש, והיה יכול להשיב קודם יאוש, דהשב תשיבם משמע לאלתר. ועוד, דהשב תשיבם משמע ששיב לו אבידתו, וזו אינה חשובה אבידתו כיון דנתייאש ויצא מרשותו. והשיטה מקובצת בשם הר' יונתן כתב, דמהאי טעמא לא תיקן אף הלאו ד"לא תגזול". והרימב"ן כתב, דאף "לא תגזול" לא תיקן, דהואיל ואבידה נקנית ביאוש לגמרי, וכי אהדרה כבר נתייאשו וקנאה, תו לא מצי לקיים "והשיב את הגזילה" שהרי קנאה, ולא דמי לשאר גזילות שאינן נקנות לגמרי לעולם, דמכל מקום מחויב בדמיהו.

(יט) רש"י ד"ה מצא בחנות, בדבר שאין בו סימן. עיין תוס' ד"ה אפילו. והרא"ש (סימן י) כתב, דאפילו בדבר שיש בו סימן דומיא דגל וכותל ישן דלעיל. והיינו טעמא, משום שהשולחני והחנוני דרין בבית, מימר אמר דודאי אינהו אשכיחנהו, ומדאמרי להו ולא אהדרו לי ודאי דעתייהו למיגזליה, ולא מצינא לאוקמינהו בדינא, דמישתמיט ואמר לא אנא אשכחא אלא אינשי דעיילי ונפקי, וחצירו לא קנתה כיון דלא סמכה דעתיה, דרבים נכנסים ויוצאים שם. ועיין תוס' (בעמוד א) ד"ה דשתין.

(כ) גמ', אי נמי מצא בשולחנות. כתב הרמב"ם (פט"ז מגזילה ה"ד), דהוא הדין בחנות ומצא על גבי התיבה. והטור (סימן ר"ס ס"ה) כתב, דמהגמ' לא משמע כן. וביאר הבית יוסף, דמדאמרין אי נמי מצא בשולחנות כדקתני רישא, אלמא דלישנא דמצא בחנות לא משמע על גבי תיבה. לכך פירש, דבחנות הרי הוא של חנוני, משום דדוקא גבי שולחני הדרך ליתן המעות על גבי השולחן, מה שאין כן בחנות. וכתב הבית יוסף, דהרמב"ם סבר, דכיון דמאי דאמרין מאי איריא דתני וכו' ליתני על שולחן, שייך נמי לענין חנות דליתני על גבי תיבה, ואם כן משמע, דעל גבי תיבה לחנוני, והא דקאמר אי נמי היינו דלעל גבי שולחן יש הכרח נמי מהרישא. ובביאור הגר"א (סק"ז) כתב, דהרמב"ם גרס במתניתין "מצא בחנות בין התיבה" וכו', ולא גרס ברישא "הרי אלו שלו", ובחנות קאי אכולה מתניתין, ובחנוני משמע להדיא דהא על גבי תיבה שלו, ולא הוצרך ר' אלעזר לומר דהוא מפורש במתניתין. ובהגהות הגר"א (אות ב') כתב, דלפירושו צריך לומר, דהא דדייק ליתני מצא בשולחנות קאי אסיפא, בין הכסא והשולחני.

דף כז ע"א

(א) גמ', כגון שדשן וכו' הקשה הכוס הישועות, אם כן אמאי נדחק ר' ינאי לאוקמי בלוקח מהתגר, הא איכא לאוקמיה בלוקח מבעל הבית, וכגון שדשן על ידי אחרים.

(ב) תוס' ד"ה בלוקח, בתוה"ד, ויש לומר וכו' דאם מצא קודם ששהה וכו'. כתב הדרישה (סימן רסב סק"ז), דנראה מדתלו במציאת התגר, דאף אם לא בא בעל הפירות קודם שעירבן, ונראה דנתייאש (דאם לא כן היה לו

רבא, דרבא גופיה נסתפק, ותרתי אמר, עדי אוקף אי סימנים לאו דאורייתא, או סימני אוקף אי סימנים דאורייתא כדפירשו התוס' (בעמוד א') בד"ה בעירי. וכן פירש הפני יהושע.

(טו) תוס' ד"ה דרשהו, ואם תאמר וכו'. והרמב"ן במלחמות ד' (יד: מדפי הרי"ף) הקשה איפכא, אמאי לא פשיט ממתניתין, דתנן והרמאי אף על פי שאמר סימניה הרי זה לא יתן שנאמר וכו', אלמא דלאניש אחרינא מהדרינן בסימנים, והתם ליכא לאוקמא בעדים. ותירץ, דמתניתין מדרבנן קתני וקרא אסמכתא בעלמא היא.

(טז) [בא"ד, משמע ליה שהיא דרשה גמורה מדקאמר וכי תעלה על דעתך לומר וכו'. וצריך עיון, דבספרי (פר' כי תצא) איכא האי לישנא וכי תעלה על דעתך וכו', וקאמר עלה דינא דמתניתין דאין מחזירין לרמאי על ידי סימנין. וזה לשון הספרי, וכי תעלה על דעתך שאתה נותן לו עד שלא יתן סימניו, משמע דמייירי בנותן סימנין, וקמשמע לן דלא מהדרינן ליה כשיש לחוש שהוא רמאי, והיינו דינא דמתניתין. (א.ג.א.).]

(יז) גמ', כליו דחיישינן לשאלה. הקשה הריטב"א (החדשים), אם כן כל אבידה לא נחזיר, דניחוש למכירה ומתנה. ותירץ, דמכירה או מתנה מילתא אחרייתא היא, ולא מפקינן ממונא מחזקתיה, כיון דאין זה עשוי למכור כליו. ועוד, דמנא ידע המוכר שאיבד הלוקח החפץ ההוא. מיהו לשאלה חיישינן שאיבד השואל ושלם דמיהן, והשתא תובע המשאיל שלא כדין, ומשנתינו דלא חיישינן מדרבנן היא. והרשב"א, כתב, דבכל אבידות מהדרינן בסימנים ולא חיישינן לשאלה, דאפילו אי השאילו הא ידידה נינהו. והכא חיישינן משום שנותן סימני האוקף ונוטל החמור.

(יח) גמ' חמור בסימני אוקף היכי מהדרינן. הקשה הרשב"א, אמאי לא פריך ממתניתין דלעיל (כד:): דמצא פירות בכלי מחזיר הפירות אגב הכלי, והא כלי משאילי אינשי. ותירץ, דדילמא לענין ממון תקנו דלא נחוש לשאלה, ולכך פריך מסימני אוקף דמרבינן ליה לעיל מקרא. ויש גורסים חמור בעדי אוקף היכי מהדרינן, ומפרשים, דהיכי דנותן סימנים ודאי לא חיישינן לשאלה ולמכירה, שאם השאילו או מכרו לאחר, מנין הוא יודע שנאבד, ולא חששו לשאלה אלא ברואה החפץ ביד המוצא, ולכך פריך מעדי אוקף, דכיון דרואה האוקף, אם כן אף שמביא עדים שהוא שלו, ניחוש שמא השאילו לאחר, וחמורו של שואל הוא. ולכך לא פריך ממתניתין דלעיל, דהתם איירי בסימנים.

(יט) תוס' ד"ה כס וארנקי, בתוה"ד, כל דבר שהוא משום רפואה. הקשה המהרי"ץ חיות, מאי רפואה שייך כאן. וכתב, דלפי מה שביאר הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק ל"ז), אתי שפיר. והרש"ש תירץ, דמשמע בחולין (צה:): דסימן לחוד, וניחוש לחוד, דמשום סימנא מותר, והכא גרסינן "דמסמני" ולא כגירסא דיבמות "דמנחשי".

(כ) תוס' ד"ה ואנא ויהיבנא, לאו מובהקין ממש וכו'. כתב הרשב"א, דאי אפשר לומר מובהקין ממש, דאם כן אמאי ניחא ליה דליהדרא בסימן שאינו מובהק, אדרבה ניחא ליה טפי דלא ניהדרא אלא בסימן מובהק, דכולי עלמא לא ידעי ליה, ואיהו ידע ליה.

דף כח ע"א

(א) גמ', משום דאיכא למימר כדשינן. כתבו הרמב"ן והרשב"א, דלא גרסינן ליה דרבא לא פשט מקרא, אלא ממתניתין דלעיל.

(ב) גמ', אם תמצי לומר וכו'. כתב הרא"ש (סימן יג), דרבא גופיה מספקא ליה, אלא משום שאין אנו יכולים למצוא טעם להשבת אבידה בסימנים, מסתברא דהוי דאורייתא אבל אינה הוכחה, דאפשר דיש טעם אחר. ועוד אפשר, דהא דמחזירין תכריך של שטרות לאו משום סימנא, אלא

היזק, מכל מקום אנו דנין בשעת הזול דאלו הוי ידע דעדיין לא נמצא היה מתייאש.

(ט) תוס' ד"ה ושה דאבירה וכו'. ונימא מלתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא. ותירץ הרי"ך כהן דכיון דנכתב שור לגיזת זנבו הוי גיזת שור וכו'. ויש לחקור בטעמא ד"מלתא דאתיא בק"ו טרח וכו'", האם הוא כדי שיהיה כתוב מפורש, או כדי שלא יפרכו הק"ו. כעין שמצינו בטעמא דאין עונשין מן הדין. ולכאורה מהא דתירצו, דהכא לא שייך למימר טרח וכתב לה קרא, כיון דאחר הקל וחומר הכל כלול בכל אבידת אחיך, ואי נימא כצד בתרא אכתי יכולה להיות פרכא ולא יכלל בפסוק. (ש.א.א.).]

(י) רש"י ד"ה ומצאתה (השני), הו"ו יתירה משמע ומצאתה כבר. הקשה הפני יהושע, דלפי זה הוה לגמ' להקשות, ואידך האי ו"ו מאי דריש ביה. וכתב, דלולי פירוש רש"י היה אפשר לומר, דילפינן מפשטיה דקרא ד"ומצאתה" ממילא משמע. ונלכאורה דבריו צרכים עיון, דהא רש"י פירש כן להדיא שכתב "משמע ומצאתה כבר". ונראה, דהפני יהושע דייק מדברי רש"י שכתב "ויו יתירה". ועדיין צריך עיון בדברי רש"י שכתב בתחילת דבריו דילפינן מיתור, ובהמשך דבריו ממשמעות. (א.ר.). ולכאורה יש לבאר, על פי מה דביאר הריטב"א (החדשים) בשינויא דרבא, דמאן דיליף מ"ומצאתה", דבעינן דאית בה שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה, סובר, דילפינן מו"ו ד"ומצאתה", דמשתמע דמה שנאבד הוא שנמצא, והו"ו מחברת ל"אשר תאבד" דלעיל מיניה. ואם כן, משום הכי כתב רש"י כן, לבאר דב"ומצאתה" איכא ייתור דו"ו דילפינן מיניה לכדרבנא, ואיכא משמעות מו"ו דילפינן מיניה שיהא בה שיעור מציאה משעת אבידה עד שעת מציאה].

(יא) תוס' ד"ה פרט, דסלקא דעתך וכו'. וכן כתב הרשב"א. וביאר, דאיצטריך משום פרוטה שהזולה ואחר כך הוקרה, או הוקרה ולבסוף הזולה.

(יב) גמ', איבעיא להו סימנים דאורייתא וכו'. הקשה המרחשת (ח"ב ס"ז ענף א' ס"ז), הא אף אי סימנים דרבנן, מכל מקום סימנים מילתא היא, ובודאי אין הדבר המצוי שיתרמי חפץ כזה עם סימנים אלו, והרוב נוטה שהחפץ של נותן סימנים, ואמאי לא ניזיל בתר רובא, ונחזיר לנותן הסימנים. ותירץ, דאין הולכים בממון אחר הרוב להוציא מחזקה, והכא המוצא מוחזק בחפץ מכח המאבד.

דף כז ע"ב

(יג) גמ', לא בעדים. פירש רש"י ד"ה בעדים, שיביא עדים שהוא שלו. הקשה הרשב"א, אם כן קרא למאי איצטריך, אי לאשמועינן דמחזירין בעדים, פשיטא, ואי לאשמועינן דלא יחזיר בסימנים, לשתוק קרא מיניה ואנא ידענא, דמהיכא תיתי. ותירץ, דכיון דסברא להחזיר בסימנים, אצטריך קרא דלא יחזיר אלא בעדים. וביאר בחידושי הר"ן, דהסברא דסגי בסימנים, משום דלאו לאפוקי ממונא ממר ולמיתב למר הוא. [ועיין באות הקודמת] ורבינו חננאל והבעל המאור פירשו, "בעדים", היינו, שיביא ראייה שהוא צורבא מרבנן ונחזיר לו בטביעות עין. והרמב"ן פירש, ד"בעדים" היינו, שיביא עדי אריגה ולא חיישינן שמאי מכרו לאחר ונפל ממנו. ורבינו פרץ כתב, ד"לא בעדים" היינו, דאם רמאי הוא אפילו בעדים אין מחזירין לו.

(יד) תוס' ד"ה תא שמע, ברייתא היא. ביאר המהרש"ל, דאי מילתיה דרבא היא, היאך בעי למיפשט מינה, דמנא ליה לרבא גופיה לאוקמי בסימני אוקף, לוקמא בעדי אוקף. והקשה החכמת מנוח, דהא לעיל (כד:): פשיט מרב אסי ורב יהודה ושאר אמוראי. לכך פירש, דאין לפשוט מדברי

לאשה פנאי ולא נתנה דעתה להכירו בסימנים. וכן כתב הרמב"ן לדלידיה לא מהדרין אלא בסימני נפילה.

(ח) גמ', נקב יש בו בצד אות פלונית. כתב הרא"ש (סימן יד), דהוא הדין אי אמרה בצמצום אורך או רוחב מדת הגט, דהא קאי אליבא דמאן דאמר סימנים דאורייתא, והא דאמר דאריך וגוץ לא הוי סימן, היינו בשלא צמצמה מדת רחבו או ארכו אלא אמרה הגט הוא ארוך או קצר, דומיא דהא דקאמר אין מעידין על גופו שארוך וגוץ. אמנם הריטב"א (המיוחס) כתב, דלא יחזיר בכהאי גוונא דחיישין דלמא בהדי דנקיט חזיתיה.

(ט) רש"י ד"ה אם תמצוי לומר, בתוה"ד, אפילו הכי עדים עדיפי וכו'. כתב המהרש"ל, דצריך לומר דמה שהפסיק במה שאמר סימנים וסימנים יניח, היינו לאשמועינן דאף על גב דסימנים דאורייתא, והוו סימנים כעדים, ובסימנים וסימנים יניח, מכל מקום בסימנים ועדים ינתן לבעל העדים. וכתב עוד, דמשמע מפירושו, דסימנים מובהקים ועדים יניח, דאי ינתן לבעל העדים, מאי אם תמצוי לומר דקאמר. והרא"ש (סימן יג) כתב, דאפילו סימנים מובהקים ועדים ינתן לבעל עדים. וכתב המהרש"ל, דצריך לומר דפירש כך, אם תמצוי לומר דסימנים דאורייתא אפילו אינן מובהקין, ואם כן בודאי סימנים מובהקין עדיפי דהוו כעדים, ויניח, כמו בסימנים וסימנים, אפילו הכי אמרינן דינתן לבעל העדים.

(י) מתני', ויכריזו יום אחד. פירש רש"י ד"ה ויכריזו, אני אבדתי וכו'. והריטב"א (החדשים) בשם רבינו תם בספר הישר פירש, דיכריזו היינו שיחפש בכליו יום אחד. ומצאנו הכרזה שהוא לשון חיפוש, בפסחים (מט:). דקאמר, דעם הארץ אין מכריזין על אבידתו, ואי ידע דשל עם הארץ הוא מאי הכרזה בעי, אלא ודאי דהכי קאמר שאין מחפשינן אחר אבידתו כדי להחזירה לו. ואף דלפי זה הוי ליה למתני, כדי שילך לביתו ג' ויכריזו יום אחד ויחזור ג'. אלא דבעי למיתני הליכה וחזרה ביחד. וכתב הריטב"א, דאינו נכון, דלשון הכרזה לא משמע כן, וההיא דפסחים הכרזה ממש היא, וכגון שמצאו בשוק של עמי הארץ. כדכתבו התוס' לעיל (כב:). בד"ה אי דליכא. אמנם הרמב"ם ((פ"ג מגזילה ה"ח) פירש, דקאי אמוצא, דהיינו, שילך השומע לביתו ג' ימים וימשש כליו ויחזור ג' ימים וימצא המכריז מכריז בשביעי. וכעין זה פירש רבינו חננאל, שילך שומע המכריז ג' ויכריז במקומו וישמע בעל האבידה ויבוא ג' וישמע המכריז ביום ז'.

(יא) תוס' ד"ה חמשה עשר, בתוה"ד, וירושלים מן הירדן. כתב המהרש"א, דהוא הדין דהוו מצי לאקשווי בפשיטות דאפילו אם היה ירושלים באמצע הארץ היה יותר ממאהלך יום, עד סוף הגבול (ואמנם כן הקשה התוס' הרא"ש). ועוד, כיון שהיה ט"ו יום עד נהר פרת שהוא תחום ארץ ישראל [כדמשמע בקרא עד הנהר הגדול נהר פרת]. והתוס' הרא"ש תירץ, דדוקא אדם בינוני המהלך ברגליו הולך ביום עשרה פרסאות, אבל הם שהיו הולכים בצבים ופרדים, היו ממהרים ללכת. והרש"ש תירץ, דאיתא במדרש איכה (ג, ג), מעשים רבים שהדרך היה מתקצר להם הרבה, וכתב שם המתנות כהונה, דכל המעשים באו להורות שבזמן ההצלחה היו ממהרים אורחותם בסייעתא דשמיא, ואם כן כל שכן בעלייתם וחזירתם לרגל. ובחידושי הגרע"א כתב, דדילמא הני ד' מאות פרסה חשיב בין הכל, דעבר הירדן נמי בכלל ארץ ישראל היא, נשאר אם כן שאר כ"ה יום מהצד המזרחי.

(יב) בא"ד, בסוה"ד, ויש לומר דעם כרמים וכו'. הקשה המהר"ם, דאם כן צריך לומר דכל הכרמים והיערים היו בקצה אחד, דאם היו מפסיקים בין עיר לעיר אם כן הדרא קושיא לדוכתא. והוא דבר רחוק, דאם כן כשהיו

בטביעות עין לצורבא מדרבנן, דעל ידי סימן כל דהו מכירו בטביעות עין. וכן פסקו הטור והשולחן ערוך (אבן העזר סימן יז), שלא להתיר אשה על ידי סימנים. וכתב הקצות החושן (סימן רנט סק"ב), דיש שהקשו מחולין (עט:), דמתיר להרביע בהמות הדומות זו לזו, ודייקה הגמ' שמע מינה דסימנים דאורייתא. והוכיחו מכת קושייתם, דב' סימנים ודאי דאורייתא נינהו דהוי כסימן מובהק, והתם ב' סימנים הוו. וכתב דאינה ראייה, על פי מה שכתב הרמב"ן (שם), דדוקא התם סימנים דאורייתא, אבל באבידה חיישין דלמא מיחזא חזא, או כסומא בארובה (ולא כרש"י (שם) ד"ה וסימנים דאורייתא).

(ג) גמ', סימנים וסימנים יניח. כתב הרשב"א, דדוקא בדשוין, אבל אי דחד מינייהו עדיפי, יהיבין ליה אפילו אם תמצוי לומר דאורייתא, דהא דאמרינן מדת ארכו וכו', היינו אפילו אם תמצוי לומר דאורייתא. והשיטה מקובצת בשם רבינו יונתן כתב, דאם תמצוי לומר דאורייתא, אם יבואו שניים, ואחד יתן סימן מובהק, והשני סימן שאינו מובהק, לא אמרינן תנתן לאומר סימן מובהק, דכיון דחזוין מקרא החזרת אבידה בסימן שאין מובהק, חזוין דשקולין הן, ולא יתן לא לזה ולא לזה. וכתב בשם הראב"ד, דהא דאמר מדת ארכו ומדת רחבו תנתן למדת ארכו, היינו למאן דאמר סימנים דרבנן, אבל למאן דאמר דאורייתא, יניח.

(ד) גמ', סימנים וסימנים ועד אחד יניח. הקשה החמדת שלמה (אה"ע סימן כ"ג אות פ"ז), לפי מה שכתב הר"ן בחולין (לד. מדפי הרי"ף), דעד אחד נאמן לומר אבידה זו של פלוני, אמאי יניח. ותירץ, דכיון דשניהם לפנינו זה אומר סימנים וזה אומר סימנים, והספק לפנינו, הוי כאיקבע איסורא ואין עד אחד נאמן בממון כעין זה. והפרי יצחק (ח"ב סימן נ"ו) תירץ, דאין כונת הר"ן דעד אחד נאמן בממון היכא דליכא חזקה דממונא, דודאי אינו נאמן, אלא דבאבידה גלי קרא דדרשהו אם רמאי הוא ואף עד אחד נאמן, ולא בעינן לתורת עדות כלל, ולא עדיף עד אחד מסימנים.

(ה) גמ', שם. הקשה הגר"א וסרמן (הובא בספר אמרי בנימין) לפי מה שכתב האבן האול (משפטים), עמוד צא מדפי הספר סוד"ה ונראה) דיהא מונח עד שיבוא אליהו היינו שאליהו יהא נאמן מדין עד אחד, אמאי יהא נאמן הא הוי סימנים ועד אחד ויניח. [ולכאורה יש לומר, דשאני אליהו דמעיד על השני דהוא רמאי, מה שאין כן עד אחד בעלמא דמעיד מדין נתנת סימן].

(ו) גמ', עדי אריגה ועידי נפילה תנתן לעדי נפילה וכו'. כתב השיטה מקובצת בשם הראב"ד, דלא ינתן למביא עדי אריגה, דעדי אריגה אינה עדות שהיא שלו, דאימר אומן הוא. ובשיעורי רבי שמואל רוזובסקי (סימן נה) ביאר דסבר, דאיירי דהמביא את עדי הנפילה טוען דהיה שלו מעולם, ואינו אומר דלקחה מבעל עדי האריגה. ולכך הוקשה לו, אמאי ינתן לבעל עדי נפילה הא אין כאן חזקה מה שתחת יד אדם שלו, כיון דאינו מוחזק. ולכך כתב, דאף לבעל עדי אריגה אין חזקה דדלמא אומן הוא. [ומדברי הריטב"א (החדשים) נראה דלא ביאר כראב"ד. דהקשה, מאי שנא הכא דתלינן דבנה, ולא תלינן הכי בשאר אבידות. ותירץ, דשאני הכא דאיכא ריעותא דנפילה. משמע מדבריו, דביאר דאיירי דאומר בעל עדי נפילה דלקחה מבעל עדי אריגה. ולדבריו לכאורה הוא הדין דמהני סימנים, כיון דאינו נגד עדי האריגה.]

(ז) גמ', הוא אומר סימני הגט וכו' ינתן לה. כתב הריטב"א (החדשים), דהכא לא אמרינן יניח כדאמרינן לעיל גבי סימנים וסימנים, דלגבי אשה הוו סימנים ראייה שנתנו לה, וגבי הבעל ליכא ראייה בסימנים שלא הגיע לידה, דדילמא אחר שכתבו וידע סימניו חזר ונתנו לה ונפל מידה, ואפילו אין האשה נותנת סימנים והבעל נותן, לא מהדרין ליה, דדילמא לא היה

(כא) רש"י ד"ה שם דמיהן ומניהן, ומוכרן וכו'. כתב הרא"ש (סימן טז), דמשמע מפירושו, שצריך למכרן בבית דין מדמזכיר שומא ומכירה. והתוס' לקמן (לב.) בד"ה בית דין פירשו, דשם דמיהן ומניהן לעצמו. וכן משמע לקמן (כט:) גבי תפילין, דאמר שמואל דשם דמיהם ומניהם לאלתר ומניהם היינו התפילין, דאין לפרש מניה הדמים אצלו, וכו' עקיבא שאין משתמש בהן, דהא שמואל פסק כר' טרפון. מיהו כתב, דאפשר דדמי תפילין אף לר' טרפון לא ישתמש בהן כיון דלא טרח בהן. וכן פירשו הריטב"א (החדשים) והשיטה בשם גליון תוס'. ובחידושי הר"ן תירץ, דשאני תפילין דקייצי דמיהו ולא חיישינן לחשדא. והרשב"א כתב, דבמתניתין משמע כרש"י, דקתני ימכור. והא דקתני בברייתא שם דמיהן, היינו שם דמיהן ומוכרן שלא בבית דין. והטור (סימן רס"ז סקכ"ב) כתב בשם הרמ"ה, דיכול לשומן לעצמו אבל בית דין מיהא צריך. והרמב"ם (פי"ג מגזילה ה"ט) כתב, דשם דמיהן עליו והרי הם שלו ושל הבעלים בשותפות. כדרך כל השם בהמה לחבירו למחצית שכו'.
(כב) רש"י ד"ה רברבי, אוכלין הרבה וכו'. והנימוקי יוסף בשם רבינו חננאל, והשיטה מקובצת בשם הרמ"ך פירשו איפכא, דרברבי אין טיפולן מרובה מפני שמחטטין באשפות, מה שאין כן קטנים שהוא צריך ליתן לפניהם. וכן כתב הרמב"ם (פי"ג מגזילה ה"ט).

דף כט ע"א

(א) גמ', ר' יוסף אמר כשומר שכר. הקשה הדרך אמונה (פ"ז ממתנות עניים בביאור ההלכה ד"ה מצות), לפי מה שכתב המהרי"ל דיסקין (תשובה כ"ד), דבפחות משה פרוטה יוצאים ידי צדקה, אמאי הוי שומר שכר, הא כתב הש"ך (סימן ש"ג סק"א), שאין נעשה שומר שכר בפחות משה פרוטה. ותירץ בשם הקהילות יעקב, דאפשר שיודמנו לו כמה עניים ויצטרף לפרוטה.

(ב) גמ', שם. הקשה הט"ז (סימן רס"ז ס"ה), אמאי פטור מליתן צדקה, הא עוסק במצוה אין פטור אלא ממצוה עשה, ולא ממצות לא תעשה, ומי שאינו נותן צדקה עובר בלאו, כדכתבו התוס' בבבא בתרא (ח:) ד"ה אכפיה. והוכיח מכח קושיתו, דהיכא שעוסק במצוה פטור מלאוין שעובר בשב ואל תעשה. והאור שמח (פ"ג מיום טוב ה"ח) והקובץ שיעורים (בבא בתרא אות מח) תירצו, דכתב הרמב"ן בקידושין (לד.) לענין מעקה, דאילו היה עשה שהזמן גרמא היו נשים פטורות, אף על גב דאיכא לאו ד"לא תשים דמים בביתך", ומשום דהלאו בא לחזק העשה. והכא נמי הלאו דצדקה בא לחזק העשה, ולכך היכא דנפטר מהעשה ליכא לא תעשה. והקהילות יעקב (ח"ו סימן ל"ט) תירץ, דבצדקה כתיב לא תאמץ ולא תקפץ, דהיינו שאסור להמנע מחמת אימוץ הלב, והכא דנמנע מחמת שעוסק במצוה אינו עובר.

(ג) גמ', והא אבדו קתני. כתב השיטה מקובצת בשם הריצב"ש, דאף דאפשר דלרבה נמי הוי כשואל אליבא דר' טרפון, דכיון דבידו להשתמש בהן קיימי ברשותיה. מיהו לא קשה ליה והא אבדו קתני, דמשום דנקט לפיכך נקט אבדו, לאשמועינן דאי לאו משום דמותר להשתמש בהן, לא הוי אפילו כשומר שכר, אלא כשומר חנם בלבד. אבל לר' יוסף דאפילו אם לא היה מותר להשתמש בהן, הוי כשומר שכר, והשתא הוי כשואל קשיא, דהא האי אבדו אונסין דוקא הוא, והוי ליה למימר אם נאנסו.

(ד) תוס' ד"ה הוי שואל, בתוה"ד, אלא דסבירא ליה דלא שכיחא. ביאר הקצות החושן (סימן ע"ב סקל"ד), דהיינו דסבר דאינו שוה פרוטה, ואין נעשה שומר שכר אלא אם כן שכרו פרוטה, כדכתב הש"ך (סימן ש"ג סק"א)

הדרים בקצה גבול זה צריכין ליער או לכרם, היו צריכין להלך מקצה אל קצה.

(יג) תוס' ד"ה לא, בתוה"ד, ואם תאמר וכו'. הקשה הרש"ש, הא ביום ט"ו גופיה מתחילין לשאול, ואם כן ביום ההוא כבר שבו לביתם, ולא הלכו אלא י"ד יום.

דף כח ע"ב

(יד) תוס' ד"ה אבן טוען, מפרש בירושלמי וכו'. כתב התוס' הרא"ש, דהוא דלא כפירוש רש"י בד"ה צאו וראו, דפירש דמחה הוא לשון קינוח שמקנחין דבר עד שאינו נראה יותר, ולפירוש הירושלמי היינו שתהא נמחית ממש, והיה דוחה אותם בדברים וכו'.

(טו) גמ', אי אמרת בשלמא אבירתא מכריז הא קמ"ל אע"ג דאמר גלימא וכו'. הקשה הפני יהושע, דהא מרישא שמעינן לה דבכהאי גוונא לא הוי סימן, דאם לא כן דבר שאין בו סימן אמאי לא יחזיר, הא משכחת לה סימן שיאמר מה הוא החפץ שנאבד ממנו.

(טז) גמ', משרבו הרמאים התקינו וכו'. כתב הרא"ש (סימן יד), דדוקא בסימנים שהיו מחזירים בראשונה, דהיינו בסימן שאין מובהק, אבל בסימן מובהק מחזירים לכל אדם. וכתב הטור (סימן רס"ז ס"ו), דלדעת הרמב"ם (פי"ג מגזילה ה"ג), אף בסימן מובהק אין מחזירין עד שיביא עדים שאינו רמאי. וביאר הפרישה, דהרמב"ם סבר דבראשונה לא היו מחזירים אלא בסימנים מובהקים.

(יז) רש"י ד"ה מסתברא, שזה היה דעתן מתחילה. הקשה הריטב"א (החדשים), הא אפילו חוזרין ומגידים נאמנים בתוך כדי דיבור הוי. ותירץ, דהני מילי שחזרו מעצמן, אבל הכא שחזרו מחמת אימתו של זה שאמר להם רמאה אנא, אין חוזרין ומגידים. וכתב התומים (סימן כ"ט סק"ג), דמשמע מהריטב"א, דדוקא בתוך כדי דיבור נאמנים לחזור מטעם דלא מיייתי איניש חובתיה לנפשיה, אבל לאחר כדי דיבור אין יכולים, דסוגית הגמ' איירא בתוך כדי דיבור. וקשה, דלא משמע כן מסתימת הפוסקים. לכך פירש, דהגמ' איירא לאחר כדי דיבור, ולא קשה מידי לרש"י.

(יח) מתני', ודבר שאינו עשה ואוכל וכו' ימכרם וכו'. כתב השיטה מקובצת בשם הר' יהונתן, דאף דגם הבעלים היו מוציאים הוצאות כאלו בהן, דהא לאו בני מיעבד מלאכה נינהו. מכל מקום חייבתו תורה שיחזיר לו את כולם, והא לא אפשר אלא במכירת אחת מהן, דהתורה לא רצתה להחמיר על המוצאה שיאכילנה משלו, דדי לו מה שטרח בהו בגופו. ועוד יש לומר, דהבעלים לא היו מאכילין אותן, משום שיש להם שדות וכרמים, ומכניס אותם שם ורועים במרעה טוב, אבל למוצא אין שדה וכרם, ויצטרך לקנות הכל במעותיו, ויחזור ויגבה מהבעלים, לכך טוב לבעלים שימכרם מיד.

(יט) רש"י ד"ה כל דבר שעושה, בתוה"ד, כגון שור וחמור. העיר הרש"ש, דבגמ' איתא פרה וחמור. וביאר הרש"ש בעבודה זרה (טו.) תוס' ד"ה אימור), דישאל דמוזהרים על הסירוס לא היו חורשים בשוורים (אלא אם כן היה להם מסורס). דקודם סירוסן הם נוגחים ומשתגעים, אלא היו חורשים בפרות, ונכרים שאינם מוזהרים על הסירוס היו חורשים בשוורים.

(כ) גמ', שלא יאכיל עגל לעגלים. כתב המהרש"א (על רש"י ד"ה ראה היאך), דלאו דוקא שלא יאכיל דמי אותו עגל, אלא אפילו דמי עגל אחר השוה חצי דמיו של זה נמי לא יאכיל, כדכתב רש"י במתני' ד"ה ראה. [ועיין לעיל אות יח]

משום שאינו יכול להשיב להם, דהו כחצר שאינה משתמרת. (ט) **מתני'**, אבל לא ילמוד בהן בתחלה. כתב הרשב"א בשם הרמב"ן, דדוקא בספר תורה נביאים וכתובים שמי שהוא רגיל בהם אין צריך ליגע בהם כלל, ושאנו רגיל נוגע ומושך אילך ואילך ויש לחוש שמא יקרע, אבל בספרים שלנו, אם השאילו מסכתא, השונה פרקו ק' פעמים והשונה בתחילה שוים בו ליגע ולמשמש, לפי שהוא צריך מחשבה יתירה, וילמוד בהן בתחילה. וכתב הריטב"א (החדשים), דנראה דאפילו בספר תורה וכו' אם יודע המשאל בשואל שאינו רגיל וצריך ללמוד בו בתחילה, והשאילו סתם, מותר ללמוד בו בתחילה, שעל דעת כן השאילו. וכתב המגיד משנה (פי"ג מגזילה הי"ג), דהרשב"א כתב כן לענין שואל, ויש להסתפק מה הדין בשומר אבידה. וביאר בשו"ת הרדב"ז (ח"א סתק"ב), דנסתפק משום דבשלמא בשואל שרי משום דתליא בדעת המשאל ואמרין דאדעתיה דהכי אושליה, מה שאין כן באבידה דליכא דעת משאל, ובחידושי הר"ן, הביא דינו של הרמב"ן גבי אבידה, משמע דלא מספקא ליה. וביאר הרדב"ז, דסבר דניחא ליה לבעל האבידה דליהוי כשואל כדי שישמור האבידה יפה בההיא הנאה שהוא קורא בהם, (ולא שיתחייב באונסים כשואל גמור). והנתיבות המשפט (סימן רס"ז סק"ב) כתב, דאסור לשומר אבידה ללמוד בתחילה, אף בספרים שלנו.

(י) **גמ'**, תפילין בי בר חבו משכח שכיחי. כתב הפלפולא חריפתא (סימן יח אות ד), דמשמע מהרא"ש (שם) ומהרמב"ם (פי"ג מגזילה הי"ד), דדוקא בתפילין אמרין הכי, כיון דאינן עשויים אלא למצותן, אבל שאר דברים אפילו אי שכיחים לקנות בבית האומן, צריך לטפל בהן ולשמרן, ולא ימכרם, דאדם רוצה בחפץ שלו.

(יא) **גמ'**, גוללו כל י"ב חודש וכו' מאי עבידתיה גביה. פירש רש"י בד"ה מאי עבידתיה, מאי עבידתיה גביה לקרות בו. והרשב"א ביאר, מאי עבידתיה גביה לגוללו, דסלקא דעתך דחייב לגוללו דרך שחייב במוצא, ומשום הכי פריך "אמאי חייב", יבוא בעל הפיקדון ויגלול את שלו, ואם אינו עושה כן אבידה מדעת היא. ועוד, דקתני סיפא ואם בשבילו פותחו אסור, אמאי והא אמרת פותחו וקורא בו, וקא סלקא דעתך נמי דפותחו לכתחילה וקורא בו, דאם פותחו משום שינערנו דרך גלילתו, ליתני גוללו או קורא בו כדקתני במתניתין. ומשני, דאינו חייב, אלא אם רצה לגוללו ורצה לקרות בו כשהוא גוללו, מותר.

(יב) **גמ'**, סלקא דעתך אמינא נוחא ליה לאיניש דתעביד מצוה בממוניה קא משמע לן. ביאר הריטב"א (החדשים), דקא משמע לן, דכיון דאיכא קפיידא בקלקול הספר לא נוחא ליה, דהא יצא שכרו בהפסדו, כי היום או למחר לא יהיה לו ספר ללמוד בו. אבל מידי דליכא ביה חשש קלקול, כגון טלית או תפילין של חברו, ודאי יכול לשאול שלא מדעת בעלים למיעבד מצוה. (וכן פסק בשולחן ערוך או"ח סימן י"ד ס"ד).

(יג) **רש"י ד"ה בענין אחד**, בפרשה אחת אין קורין. והרמב"ם (פי"ג מגזילה הי"ג) פירש איפכא, דשנים קורים בענין אחד ולא בב' ענינים, שמא ימשוך זה וימשוך זה ויבלה הספר. וביאר התועפות ראם (יראים מצוה רע"ד ס"ק קס"ח), בשם הנתיבות עולם, דטעמו כההיא דשבת (יא.), דלא יקראו ב' לאור הנר אלא בענין אחד, דבענין אחד לא אתו לשמוטי מהדדי, דכל אחד יזכיר לחבירו, מה שאין כן בב' ענינים. והקשה התועפות ראם, דאם כן מאי טעמא דשלשה אסורים, הא כל שכן שיזכרו דומיא דשבת. והתורת חיים ביאר, דבענין אחד קורין שנים דלא אתי לשמוטי מהדדי, דיכולין להניח הדף שיהא מכוון ביניהם, אבל ג' אין קורין, דאפילו אם יניחו הדף מכוון נגד האמצעי, מכל מקום היושבים מהצד משמטי אהדדי. ובב' ענינים אין קורין, דאי אפשר לצמצם שיהא

(ה) **בתוה"ד**, דבשעה שהאבידה ברשותו ואינו מתעסק וכו'. הקשה הפני יהושע, אם כן באבידה שמכרה ברשות בית דין, דתו לא שייך בה טרחה והתעסקות, וליכא הרוחת פרוטה דרב יוסף, למה יהא שומר שכר על הדמים. ועוד, אמאי פסיקא ליה לר' יוסף לומר דכל שומר אבידה הוי שומר שכר, הא איכא שומר מעות אבידה, וכיוצא בזה דאמרין לקמן (עמוד ב'), דלא שייך ביה טרחה והוי שומר חנם. והאילת השחר הקשה, לפי מה שכתב הרמ"א (יור"ד סימן רנ"ג ס"ג), דעני ממש אינו חייב לתת צדקה, ומשמע, דאף כשבא עני ומבקש אינו מחויב, אם כן אם המוצא עני כל כך, לא יהא לו דין שומר שכר, ולא מצינו כן בפוסקים. והריטב"א (החדשים) לקמן (פב). ביאר, דנעשה שומר שכר, משום שבשעה שהכניס האבידה לביתו, נפטר מלתת ריפתא לעניא, דלא היה יכול לקיים שניהם. וכן כתב המאירי (בברכות טז). והפני יהושע (בבא קמא נו). תמה על תוס' אמאי לא פירשו כן.

(ו) **בתוה"ד**, ועוד יש לומר דלקמן וכו'. כתב המהרש"ל, דאינו תירוץ אחר, דהא אכתי צריכין לשינויא קמא, דרבה גופיה לא מוקי לה לגינתו שאינה משתמרת, דאם לא כן, מאי פריך ד"אי מינטרא פשיטא", אדרבה מהכא יליף רבה דהוי שומר חנם, וסגי בשמירה פחותה. אלא כונתם, ועוד צריך לומר דאף המקשן דפריך התם היכי דמי פריך לתרויהו וכו'. והמהרש"א כתב, דלתירוץ קמא הדר ביה רבה ומוקי קרא באינה משתמרת, ומיירי בבעלי חיים, וקא משמע לן, דלא בעינן דעת בעלים. והך דרבא אי דמנטרא פשיטא, היינו מנטרא בשומר שכר במשתמרת דמסקנא, אבל לתירוץ בתרא לא חזר רבה כלל, ומעיקרא נמי לא הוי דריש מינה שומר חנם אלא בדרך אסמכתא, ועיקר קרא לכדר' אלעזר כדאמר רבא לקמן, מיהו איירי בשומר חנם, ומנטרא דקאמר רבא היינו מפשיעה.

(ז) **תוס' ד"ה והוי שואל, בסוה"ד**, ועוד ראיה מפרק המפקיד וכו', ואין לומר וכו'. מיהו הריטב"א (החדשים) (בעמוד ב') תירץ כן בשם רבינו אפרים, וכתב דנכון הוא. וכן הבעל המאור (טו: מדפי הרי"ף). ובחידושי הר"ן הקשה עליהם קושיית התוס'. ועוד הקשה, דאם כן קים ליה ר' יוסף כר' טרפון, ורבה דאמר שומר חנם דלא כותיה, והוי לה לגמ' לפרושי הכי. לכך פירש, דר' טרפון אפילו אי סבירא ליה כרבה דאמר שומר חנם, הכא הוי שואל. ולא דמי לההיא דהמפקיד, דהתם לפי שאין אדם נעשה לזה בעל כרחו, דמאן אמר לן שדעתו ללוותו, דלמא אין דעתו כן, דחושש שמא יבוא המפקיד ללטון הימנו ולא יהיו מעות בידו, ואין רוצה להשהותם בכדי, כדי שיצא מחיוב גנבה ואבידה. אבל מעות אבידה שאין הדבר תלוי בו להחזירן, שהרי אינו יודע בעליהן, שמו חכמים דעתן של בני אדם, שרוצים ללוותן ולהתחייב באונסים, ולא להעמידם בעין ולהתחייב בגניבה ואבידה. והריטב"א (החדשים) פירש עוד, דשאני ההיא דהמפקיד דמדעת הבעלים באו לו, וכך היה דעתם שלא יתחייב אלא בגניבה ואבידה. מה שאין כן באבידה, דבית דין הוא דיהבי ליה רשותא, לא רצו חכמים ליתן רשות, אלא אם כן יתחייב אונסים.

דף כט ע"ב

(ח) **גמ'**, הכי אמר שמואל הלכה כר' טרפון וכו'. כתב הרא"ש (סימן יז), דלא דמי להא דתנן לקמן (מג). דהמפקיד מעות לא ישתמש בהן, דסלקא דעתך דלמותו לדימי אבידה, משום שהיה עושה טובה עם היתומים שהיו סמוכים אצלו, ועוד שלא יהא האחריות על היתומים. והשיטה מקובצת בשם הראב"ד והמהרש"א תירצו, דשאני מעות יתומים דאין מי שיתעסק בהן, והוי כאבידה. והנימוקי יוסף (טו: מדפי הרי"ף) פירש, דאיירי באבידה שאחר שמצאנו נודע שהיא של יתומים, ושומרם עד שיגדלו,

בעגלה, ולא אההיא דשכן עליה עוף דמיירי בפרה. אבל לפי שהתוס' כתבו בד"ה הכניסה, דהא דהכניסה לרבקה איירי נמי בפרה, קשה להו דמאי אולמיה האי מהאי. וכן כתב השיטה מקובצת בשם הגליון.

(ה) תוס' ד"ה אף עובר, בתוה"ד, ויש לומר דאם היתה כשרה וכו' והרבינו פרץ בשם הריב"א תירץ, דאיירי שהיה לפניו, וכיון דלא הקפיד לסלקו מעליה, אנן סהדי דניחא ליה.

(ו) בא"ד, בתוה"ד, ואתי נמי שפיר הא דתנן פרה מעוברת וכו'. והראב"ד (פ"א מפרה ה"ז) תירץ, דסבר ר' אליעזר דאין עלית זכר פוסלה אלא אם כן עלה עליה כשהיא מעוברת, דהמעוברת תובעת הזכר, וצורכה הוא. אבל עלה עליה זכר כשאינה תובעת, צער הוא לה ומשא, וחכמים פוסלים משום חשש שמא שלא לרצונה הוא. והתפארת ישראל (שם אות א) ביאר, דחכמים סברי דעובר לאו ירך אמו, ולכך הויא כנושאת משא, ורבי אליעזר לשיטתו בתמורה (לא). דסבר עובר ירך אמו. והמשנה אחרונה (פרה פ"ב מ"א) תירץ, דאיירי דנתעברה בלא עליית הזכר עליה, כגון שעלה על גבי ספסל.

(ז) גמ', או שהיתה מלאכה שלו מרובה וכו'. כתב הרבינו פרץ, דדוקא מלאכה שלו, אבל בשל חברו, יבטל מעבודתו להשיב האבידה, וישלם לו דמי ביטולו, וכגון שיש בית דין להתנות בפניהם כדלקמן (עמוד ב). ואין להקשות מאי נפקא מינה לבעל האבידה בהשבה, הא כמו כן יכול ליקח אחרת מהדמים שמשלם, דיש לומר, דנפקא מינה לטרחא יתירא לילך לשוק וליקח בהמה.

(ח) גמ', והאי עשה. הקשה הנימוקי יוסף (טז. מדפי הרי"ף), היאך אמרינן דהשבת אבידה עשה, הא כל שלא נטלה והיא בבית הקברות לא עבר אעשה כלל, אלא אלאו ד"לא תוכל להתעלם", כדאמרינן לעיל (כ). ותירץ, דכל הרוואה אבידה והולך, עובר בעשה ולא תעשה. והא דאמרינן לעיל בהמתין עד שנתאש דאין עובר בעשה, היינו משום דהמתין לה ולא הניחה באבידתה והלך לו. והשיטה מקובצת תירץ בשם הרמב"ן והרשב"א, דמיירי בהגביה על מנת להחזירה, ולפני יאוש נמלך שלא להחזירה דאיכא לא תעשה ועשה, ופריך דאפילו בכהאי גוונא דאיכא לא תעשה ועשה, הא בכהן נמי איכא לא תעשה ועשה.

(ט) גמ', פשיטא האי עשה והאי לא תעשה ועשה וכו'. הקשה השער המלך (פ"ג מנדרים ה"ו), לפי מה שכתב הריב"א בתוס' בחולין (קמא). ד"ה לא צריכא, דכל מקום שאמרו אין עשה דוחה לא תעשה ועשה, מכל מקום מלקא לא לקי. מאי קושיא, אימא דאיצטריך קרא ד"והתעלמת", לאשמעינן דכהן והיא בבית הקברות ליתיה לעשה דהשבת אבידה כלל, ונפקא מינה דאם עבר ונכנס לבית הקברות לוקה עליו משום טומאה, דאי לאו דמיעטיה קרא, לא הוי לקי. וכתב, דצריך לומר כדכתבו התוס' בד"ה הא, בתוה"ד (הנמשך לעמוד ב') דסמך על, "ותו מי דחינן איסורא מקמי ממזנא".

(י) גמ', שם. הקשה הנימוקי יוסף (טז. מדפי הרי"ף), תיפוק ליה דאפילו ליכא גבי טומאה אלא לאו גרידא, לא דחי ליה עשה דאבידה, דהא קיימא לן בשבת (קלב:) דאין עשה דוחה לא תעשה, אלא אי בעידנא דעקר ללאו מקיים עשה, והכא אפילו עומדת בפתח בית הקברות כי מיטמא עבר אלאו, ואין מקיים עשה עד דמהדרה למריה. ותירץ, דלרווחא דמילתא נקט הכי. ובשם הרשב"ד תירץ, דהכא נמי בעידנא דעבר לאו מקיים עשה, דהא מתעסק הוא במצות השבת אבידה. וכתב השער המלך (פכ"א מאיסורי ביאה ה"א), דהתוס' בגיטין (מא.) בד"ה לישא, נראה דסברי, דהא לא חשיב בעידנא כיון דלא גמר המצוה. (יא) תוס' ד"ה הא אין עשה, בתוה"ד, (הנמשך לעמוד ב'), ויש לומר

הדף מכוון לפני כל אחד. עוד כתב, דלפירוש רש"י קשה, אמאי לא יקראו בו ג' בני אדם, מה לי ב' בני אדם בב' דפים, מה לי ג' בג' דפין. ואי איירי בג' בני אדם בב' דפים, אם כן אמאי שרי בב' בני אדם בדף אחד.

(יד) רש"י ד"ה דעמרא, קשה לה וכו'. והרי"ף (טז. מדפי הרי"ף) פירש איפכא, דדכיתנא ניעור קשה, וכן כתב הרמב"ם (פי"ג מגזילה ה"ב).

(טו) גמ', ולא אמרן אלא בכלי מתכות. ביאר רבינו חננאל, דהיינו דוקא שהוחמו בכלי מתכות. וכן כתב הערוך השולחן (יור"ד קט"ז סי"ד). והפרי חדש (יור"ד קט"ז אות ט) ביאר, דהיינו ששותה בכלי מתכות. וכן כתב בשולחן ערוך הגר"ז (הלכות שמירת גוף ונפש ס"ד). וכתב הכף החיים (יור"ד סקט"ז אות פז), דיש לחוש לב' הפירושים.

(טז) רש"י ד"ה צויץ, רותח. וכתב בשמירת הנפש (אות שי"ט), דמשמע דאם אחרי הרתיחה נעשו שוב פושרים אסור. ורש"י בחולין (פד:) ד"ה צויץ כתב, הרתיח. וכתב הכף החיים (יור"ד סימן קט"ז אות פ"ז), דמשמע דאם הרתיחו המים אפילו בכלי מתכות ואחר כך נעשו פושרים מותר לשותתם אפילו בכלי מתכות. ובשולחן ערוך הגר"ז (הלכות שמירת גוף ונפש ס"ד) מסתפק בזה ומביא ב' הגירסאות.

דף ל ע"א

(א) גמ', תא שמע שוטחה לצורכה וכו'. ביאר הפני יהושע, דמאן דדייק מרישא, היינו משום דקשיא ליה, אמאי נקט כלל לצורכה, טפי מכולהו בבי דרישא דאיירי נמי מחיוב טיפול באבידה לצורכה. אלא על כרחך משמע, דשאני הכא כיון דממילא מטיא ליה הנאה לכבודו במה ששוטחה, בעינן שישטחנה דוקא לצורכה בלבד, דלא ליתנהי בה כלל. ומאן דדייק מסיפא, קשיא ליה, אמאי נקט "אבל לא לכבודו", דממילא שמעינן לה מרישא דקתני לצורכה, אלא על כרחך קא משמע לן, דלכבודו בלבד הוא דאסור.

(ב) גמ', ואם בשביל שתינק ותידוש פסולה. הקשה תוס' רבינו פרץ אמאי תני הכשר ברבקה ופסול בהנקה, ליתנינהו כולוהו בחדא, או אידי ואידי ברבקה, או אידי ואידי בהנקה. ותירץ, דרבנות קא משמע לן, דתני רישא אף על פי שלא הכניסה לטובת הבהמה, כיון שלא הכניסה לטובתו, כשרה. ותני סיפא, דאף על פי שהכניסה לטובתה ולצרכה, כיון דבלבו היה שתידוש, פסולה.

(ג) תוס' ד"ה הכניסה, בתוספתא תני לה גבי פרה אדומה. הקשה תוס' רבינו פרץ, אי הכי אמאי כשרה, הא ניחא ליה, ומאי שנא מעלה עליה זכר דפסולה משום דניחא ליה. ובשלמא למאי דפירש רש"י בד"ה הכניסה דאיירי בעגלה, אם כן אין רצונו להטריחה לפי שהיא ילדה, ולא ניחא ליה בהאי דישא כלל, אבל אי איירי בפרה קשה. ותירץ, דפרה בת שתיים היא, וגם אותה רוצה להטריחה. עוד תירץ, דאיירי דיש בהמות אחרות שדשות, ואין צריך שתדוש עמהן, מה שאין כן בעלה עליה זכר דיכולה להתעבר ממנו. ורבינו חננאל פירש, "לרבקה" היינו לפטמה כמו "עגלי מרבק", ומשום הכי כשרה, דודאי לא ניחא ליה, כי היכי דלא תכחוש. והקשו רבינו פרץ, והריטב"א (החדשים), אם כן הדרא קושיא, דהוי ליה למיתני כולוהו בחדא, או אידי ואידי ברבקה, או אידי ואידי בהנקה, (עיין באות הקודמת). ואין לתרץ כדלעיל (שם), דרישא קא משמע לן דאף דלא הכניסה לטובתה, דהא רישא נמי הכניסה לטובתה.

(ד) תוס' ד"ה בשביל שתינק, בתוה"ד, אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרבקה וכו'. כתב המהרש"א, דלפירוש רש"י בד"ה הכניסה, דפירש הא דהכניסה לרבקה, בעגלה ערופה, לא קשה מידי, דכיון דרב פפא מקראי דעגלה ערופה יליף ליה, אמר מילתיה אהך דהכניסה לרבקה דמיירי נמי

שיכול המפקיר לחזור בו ולומר החזר לי את שלי, דכיון דאין שם ג' יכול לחזור בו.

(ז) **גמ'**, אשר יעשונו זו לפנים משורת הדין. ביאר הפלפולא חריפתא (סימן ז' אות ז), דיליף מ"יעשו" דמשמע ישראל המיוחדים במעשיהם. אי נמי, דריש מלישנא ד"אשר" מלשון אשרי, שיהיו מאושרים בעשייה זו, והיינו לפנים משורת הדין.

דף לא ע"א

(א) **גמ'**, ג' ימים זה אחר זה הרי זה אבידה, כתב התוס' רבינו פרץ, דהיינו שישאר שם יותר מג' ימים, אבל ג' ימים אינה אבידה. והטור (סימן רס"א, א) כתב, דביום השלישי הוי אבידה. וכתב הדרישה (סק"א), דמשמע ליה

בגמרא דעד ג' ימים עד ולא עד בכלל. וכן כתב בביאור הגר"א (סק"ג).

(ב) **גמ'**, שם. כתב הרשב"א, דקאי אכולה ברייתא, דאפילו טלית בצד גדר דנראה כודאי הינוח, כל שלא נטלה תוך ג' ימים, זמנו מוכיח עליו דאבידה היא. והדרישה (סימן רס"א סק"א) כתב, דמהטור נראה דסבר, דהאי שיעורא היינו דוקא לפרה בלבד, אבל טלית בצד גדר, כיון שהוא ודאי הינוח, אפילו מצא בבוקר השכם, ואפילו כמה ימים לא יטול.

(ג) **גמ'**, לרבות אבידת קרקע. ביאר המנחת חינוך (מצוה תקל"ח סק"א), דסלקא דעתך למעט קרקע, מהא דפירטה תורה אבדת בהמות ומטלטלין. וכן נראה ברש"י ד"ה מאי למימרא. וביאר האבן האזל (פי"א מגזילה ה"ב), דסלקא דעתך למעט מ"שה ושלמה", ומשום דלכאורה אבדה היא דבר שיצא מרשות הבעלים, אבל קרקע שאין יוצאה מרשות הבעלים, מה שהוא מתקלקל לא דמי לאבדה.

(ד) **גמ'**, יגיד עליו ריעו תני רועה בדרך וכו'. כתב המהר"ם שי"ף, דליכא למימר איפכא דתנא רועה בדרך והוא הדין רצה וכו'. דאם כן תיקשי ליה ברייתא דלעיל, דקתני רועה בין הכרמים אין זו אבידה.

(ה) **גמ'**, ודאי אבידה מדעת היא. כתב הרמב"ם (פי"א מגזילה הי"א), דהמאבד ממנו לדעת אין נוקקין להחזיר לו, שנאמר "אשר תאבד ממנו" פרט למאבד לדעתו, מיהו אסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו. והטור (סימן רס"א ס"א) כתב, דאבידה מדעת הוי הפקר. וכתב הבית יוסף, דלאו מילתא היא, שבשביל שאינו חושש לפקח על נכסיו לא נאמר שהפקירם. והב"ח כתב, דודאי הרמב"ם מצא דרשא דאשר תאבד ממנו וכו' בדברי ר"ל, והשתא מדאיצטריך קרא לומר דאין נוקקין לו, מכלל דאסור ליטלה, דאי הוי שרי, כל שכן דאין נוקקין ליטפל בה להשיבה. ותירץ האבן האזל (פי"א מגזילה הי"א), דמוכח מכמה מקומות, דדעת הטור שכל דבר שנתמעט מהשבה הרי היא שייכת למוצאה, כדכתב בסימן רס"ב (ס"ג) דאבידה פחות משוה פרוטה הרי היא של מוצאה.

(ו) **גמ'**, כאן באבידת קרקע. כתב הריטב"א (החדשים), דכיון דאינו חייב אלא משום אבידת קרקע. אי מוציאה משם ומניחה במקום מרעה שאינה מטעה, סגי בהכי, דליכא בהא משום הכישה במקל. והרא"ש (סימן כ"ד) כתב, דכיון שהוציאה משם אנקטה נגרי ברייתא, וחייב להחזירה. וכן כתב הטור (סימן רס"א ס"ב).

דף לא ע"ב

(ז) **רש"י** ד"ה שלא ברשות בית דין מנין, דצריך השבה. הקשה תוס' רבינו פרץ, הא כ"ש דבעי השבה, דהוי כמי שלא משכנו, למ"ד כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, כדאמרין בתמורה (ד:). לכך כתב, דהכי פירוש, מנין ששייב לו דוקא לפי הצורך, וחזור וגובה, ואין צריך להחזירו לעולם. וכן פירשו התוס' בתמורה (ו). בד"ה שאני.

דעשה דמצורע הוי דחי לאו ועשה דשילוח. הקשה המהרש"א, הא בהדיא איתא התם (בחולין), דליכא לאו בשילוח הקן, וכגון שנטלה על מנת לשלחה, דאי הוי לאו, לא הוי דחי ליה, דהוי לאו ועשה השוה בכל. לכך כתב, דצריך להגיה בתוס', "דעשה דמצורע דחי עשה דשילוח", וראייתם, דכמו דאמרין התם דאתי עשה דמצורע ודחי עשה דשילוח, אף על גב דבעלמא לא דחי, דמאי אולמיה האי מהאי, משום דגדול השלום. הכי נמי בהך דנזיר, אף על גב דבעלמא לא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה, אפילו אינו שוה בכל, עשה דמצורע דחי, משום דגדול השלום.

דף ל ע"ב

(יב) **גמ'**, לכולי עלמא מפקר ולך לא מפקר. כתב הריטב"א (החדשים), דאף על גב שלא התנה כן בשעת ההפקר, יכול הוא להתנות עכשיו, כיון דאכתי לא זכה בו אחר, דעד ג' ימים יכול לחזור בו המפקיר כל זמן שלא זכו בו אחרים, כדאיתא בנדרים (מג:). והרי"ף (טז: מדפי הרי"ף) גרס, "הדר זכה בהו אמר ליה דלי לי יהיב ליה פלגא דזוזא אחריני, כיון דזוזא דקא בעי למיזכה בהו, אמר ליה לכולי עלמא מופקר ולדידך לא מופקר". וביאר הפלפולא חריפתא (סימן כא אות כ), דאף על גב דאכתי לא הפקיר, מכל מקום הכין עצמו לכך שיחזור ויזכה כשיפקיר. והכי מסתברא, דאי הפקיר מתחילה הכי מצי לפרושי דלדידיה לא אפקריה, והא סתמא הפקיר. ועוד, בכי הא לא הוי טעי ההוא גברא. ועוד, אמאי לא אמר ליה ר' ישמעאל מעיקרא דלדידיה לא אפקריה, ודוחק לומר דמעיקרא לא סלקא אדעתיה.

(יג) **גמ'**, ובית הלל אומרים אינו הפקר. כתב הר"ש (פאה פ"ו מ"א), דאם קדם עני וזכה בה, לא עשה כלום. ובהגהות הרא"מ הורוויץ כתב, דנראה דדווקא בלשון הפקר סתם לא מהני, אבל אם פירש, נהי דחזור בו כל זמן שלא זכה אחר, מכל מקום הזוכה קנה, והווי כמזמין אורחים ונתן לפניהם דהפקר הוא לדידהו, וכעין מתנה וחייב במעשרות, וכן איתא בסוכה (מב:). כל מי שיגיע לולבי וכו' דמהני, אף על גב דלא הפקירו כשמיטה.

(יד) **רש"י** ד"ה הכישה, בסוה"ד, הואיל והתחיל. כתב הריטב"א (החדשים), דרש"י לא דק, דהא איתא בבא בתרא (פח:). דלא אמר רבה אלא בבעלי חיים, משום דאנקטה ניגרי ברייתא, ואי משום דהתחיל בה, אפילו שאר דברים נמי. וכתב הנימוקי יוסף (טז: מדפי הרי"ף), דדעת הרמב"ם (פי"א מאבדה הי"ד) כרש"י. וביאר הכסף משנה, דדייק כן מדכתב הרמב"ם הטעם שחייב, משום דהתחיל במצוה. וכתב, דאינו מוכרח, דאפשר דכונת הרמב"ם הואיל והתחיל במצוה, דאם לא יגמרנה הרי נמשך היזק לבעל האבידה, דאנקטינהו נגרי ברייתא.

(טו) **תוס' ד"ה אפקרה, בתוה"ד**, אי נמי דאורייתא וכו'. וביארו בתוס' הרא"ש ובתוס' רבינו פרץ ובחידושי הר"ן, דר' ישמעאל לא היה חושש אלא שלא יכשלו בה בני אדם באיסור דאורייתא. והריטב"א (החדשים) כתב, דהכא אף איסור דרבנן ליכא, דכיון דאיכא צורך שעה אוקמוה רבנן אדברי תורה.

(טז) **בא"ד**, שם. והנימוקי יוסף (טז: מדפי הרי"ף) תירץ, דלא תקון רבנן הפקר בפני ג' אלא לאפטורי ממעשר, דשייך ביה טעמא שיהא אחד זוכה ושנים מעידים, כדי שלא יערים. אבל לשאר דברים ודאי הפקר גמור הוא. והתוס' בנדרים (מה:). בד"ה הא כגון כתבו, דדוקא בקרקע דשייך רמאות, בעינן שלשה, אבל במטלטלין הוי הפקר אפילו בפני שנים. והב"ח (יור"ד סימן רכ"א סק"כ) תירץ, דהא דבעינן בפני שלשה אינו אלא לענין

אחר האבידה, ומשני אביי, כפועל בטל של אותה מלאכה, שאם מלאכתו כבדה יותר מהשבת אבידה, שמין כמה היה לוקח להתבטל מכבדות מלאכתו.

(ז) רש"י ד"ה כפועל בטל, כמה אדם רוצה ליטול וכו'. וכתב הרא"ש (סימן כד), דלפירושו נוטל זוז בשכר השבת האבידה. ואף דאסור ליטול על כך שכר, הכא שהיה עסוק במלאכתו ופטרותו תורה מהשבה יכול ליטול שכר. והרמב"ם (פי"ב מגזילה ה"ד) כתב, דנוטל שכרו כפועל בטל לגמרי. וכן כתבו התוס' בבכורות (כט: בד"ה כפועל. והרמב"ן במתניתין (ל:)) בשם רבינו חננאל פירש, כגון שאם היה חייט והניח מלאכתו, ונשתהה כשיעור תפירת הבגד ששכרו סלע, אין מחויב ליתן לו סלע, אלא משערין שכרו בעת שאין לו מה לתפור ויושב ובטל, ואם יבוא אדם ויאמר לו הנך יושב ובטל וקח בתפירת הבגד חצי סלע או תשאר בטל, דודאי יקח חצי סלע. ועיין באות הבאה.

(יא) תוס' ד"ה אם יש שם בית דין, בתוה"ד, ואומר ר"י דמבריה ארי וכו'. והרמב"ן במתניתין (ל:)) תירץ, דהכא כיון דרמיא עליה לאהדורי אבידתא, לפיכך נוטל שכרו, וכן גבי שומר שכר שקידם ברועים ובמקלות בשכר שנוטל מבעל הבית משום דרמיא עליה. ועוד תירץ, דשכר פעולה היינו שכר הטירחה שהביאו לידי בעל האבידה, דהוי כפועל שעשה בשל חבריו שלא מדעתו דאמרין לקמן (עו.) דנותן לו מה שההנה אותו, מה שאין כן בפורע חובו דלא מטא לידיה דבעל הבית אלא מחילת חובו וסלוק נזקו.

(ח) רש"י ד"ה מתנה מועטת מנין, אם אי אפשר לו ליתן וכו'. הקשה תוס' רבינו פרץ, אמאי סלקא דעתך דלא יתן, הא לעולם יש לו ליתן כפי השגת ידו. לכך פירש, דהכי פירושו, אין לי אלא מתנה מרובה, פירוש דצריך העני למתנה מרובה, דבמתנה מרובה איירי קרא, כדכתיב "אל ירע לבבך בתתך לו", דמשמע מתנה מרובה, אבל אינו צריך אלא למתנה מועטת מנין דמכל מקום צריך ליתן לו, תלמוד לומר "נתון נתן" מכל מקום. והקשה הריטב"א (החדשים), דאדרבא איפכא מסתברא, שיחזיקו יד מי שאין צריך אלא מתנה מועטת דאפשר לנותנים לרחם. לכך פירש כרש"י, ותירץ, דסלקא דעתך שלא הטריחו הכותב לתת, כדי שלא יעני ויצטרך לבריות.

(ט) גמ', תנא נותן לו שכרו כפועל בטל. וכתבו התוס' בד"ה אם יש, דאם מתנה בפני בית דין נוטל כל מה שהיה משתכר. [וכן כתב רש"י לעיל (ל:)) בד"ה אם יש.]. ואי אינו עושה מלאכה ישיב בחנם. [וכן כתב הריטב"א (החדשים)]. והתוס' רי"ד כתב, דהא דתנא הכא דנותן לו כפועל בטל, לאו אפועל דמתניתין קאי, דפועל דמתניתין הוי איניש דעלמא שהיה לוקח מעה וטורח אחר אבידתו, אלא אמתנה בפני בית דין קאי, דכשמתנים בית דין שיתן לו הפסדו, אין שמין כמה היה מרויח במלאכתו, ואם היה מרויח סלע לא יתנו לו סלע, דבמלאכתו היה טורח ועכשיו בטל ולא עשה מלאכה, אלא שמין לו כפועל בטל, שפועל המשתכר סלע במלאכתו היה נוטל ג' דינרים לעמוד בטל, ולא יעשה מלאכה וירויח ד' דינרים. ומקשינן בגמ', הא לאו בטל הוא שהרי טורח

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרה היומית" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומית בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ז

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...

יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חסד ח"כ בפ"ט ו')

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 050-4102442 Sbma@kavnaki.net

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>

16N2 מכפ

בואו לתמוך לחזק ולעודד את הכולל החשוב

כולל דף היומי בקרית ספר

בכנוס תורני

בביתנו

16 Sylvan Road, Monsey, New York

ביום ג' לפ' במדבר, אור לכו"ז אייר תשס"ט (May 19)

9:00 P.M. • מעריב 9:20 P.M.

נואם הכבוד

הרב ר' אשר דוד מאי שליט"א

ראש כוללים דק"ק דבית תפילה

בברכת שלו' וכט"ס

אנו מחכים להשתתפותכם

עזרא ביימאן ורעיתו

הרב יוסף ברעסלויער - מוסד וראש כולל דף היומי

דברי הסכמה להכולל וברכה לתומכיו נתקבלו מאת גדולי ארץ ישראל (וחר"ל)

WE CORDIALLY INVITE YOU TO ATTEND A

PARLOR MEETING

FOR THE BENEFIT OF

KOLEL DAF HAYOMI IN KIRYAT SEFER

AT OUR HOME

16 SYLVAN ROAD, MONSEY, NEW YORK

TUESDAY, MAY 19TH (אור לכו"ז אייר תשס"ט) AT 9 P.M., מעריב 9:20 P.M.

GUEST SPEAKER

HORAV R' ASHER DOVID MAY SHLITA

ROSH KOLLILIM OF BAIS TEFILLA, MONSEY

GEDOLEI ERETZ YISROEL (AND ELSEWHERE) HAVE GIVEN THEIR ENDORSEMENT
TO THIS UNIQUE KOLEL AND HAVE EXPRESSED HEARTFELT BROCHOS TO ITS SUPPORTERS.

LOOKING FORWARD TO YOUR PARTICIPATION,

WE REMAIN

MR. AND MRS. EZRA BEYMAN

HORAV YOSEF BRESLAUER - FOUNDER AND HEAD OF THE KOLEL

P.S. If you cannot attend the meeting, please use the enclosed envelope.

P.P.S. Please make your tax deductible check payable to Congregation Beth Tefilla.